

Bilten o tranzicionoj pravdi

Beograd, novembar 2007

Slučaj Bytyqi: Intervju sa Fatosom Bytyqi

Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije podiglo je 23. avgusta 2006 godine optužnicu protiv Sretena Popovića i Miloša Stojanovića, pripadnika Žandarmerije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije, zbog ubistva trojice braće Bytyqi, Agrona (23), Mehmeat (21) i Yuli-ja (25), državljana Sjedinjenih Američkih Država (SAD), koje je izvršeno posle 8.07.1999. godine, nakon što su ih iz Okružnog zatvora u Prokuplju preuzeli neodentifikovani pripadnici MUP-a Srbije. Tela braće Bytyqi pronađena su 2001. godine u masovnoj grobnici u Petrovom Selu, u blizini Kladova u Istočnoj Srbiji. Suđenje je počelo 13. novembra 2006. godine.

FHP: Sedam godina je prošlo pre nego što je neko optužen za ubistvo vaše braće. Kako ste se vi u međuvremenu osećali?

Fatos Bytyqi: *Da, mnogo vremena je prošlo. Nisam verovao da će ubice moje braće biti izvedene pred lice pravde. Nisam verovao MUP-u. Nisam verovao tužiocu za ratne zločine. Nisam nikome verovao. Iako je optužnica podignuta, ona nije sveobuhvatna. To je iznuđena optužnica, pod pritiskom SAD..*

FHP: Šta zamerate optužnici?

Fatos Bytyqi: *Želeo sam da tužilac rasvetli odgovornost Gurija (Gorana Radosavljevića). On je bitniji od Sretena Popovića i Miloša Stojanovića. Guri je bio zadužen za kamp za obuku u Petrovom Selu u kom su oni zatvoreni i ubijeni. Po mom mišljenju, on je glavni krivac. Očekivao sam da će on biti uhapšen, ali je tužilac rekao da nema dovoljno dokaza za to. Protiv Gurija nije vođena istraga, što je njemu omogućilo da neometano napusti zemlju.*

Rekao sam tužiocu za ratne zločine Vukčeviću da niko nije mogao ni dovesti moju braću u Petrovo Selo ni ubiti bez Gurijevog znanja. On mi je odgovorio: Imamo ovu dvojicu iz Prokuplja koji su prevezli tvoju braću u Petrovo Selo. Pitao sam ga: Ko im je dao naređenje (da ubiju moju braću)? Ko im je dao to naređenje?. Ništa mi nije odgovorio.

FHP: Zašto Goran Radosavljević, Guri, nije optužen?

Fatos Bytyqi: *Ubistvo moje braće je ne samo ratni zločin nego i politički slučaj. Guri je bio u Srbiji, policija i tužilac su znali da je on ključ celog slučaja ali su oni dozvolili da Guri ode iz Srbije. Ubistvo moje braće nije jedini slučaj koji povezuje Gurija sa ratnim zločinima. On je bio zamenik komandanta Posebnih jedinica policije (PJP) na Kosovu. I pored masovnih grobnica u Srbiji, njega je vlast u Srbiji zaštitila, omogućivši mu da ode iz Srbije.*

FHP: *Postali ste poznati u javnosti u Srbiji kao uporni istražitelj ubistva Vaše braće. Kako to u životu izgleda?*

Fatos Bytyqi: *Svaki put kada dođem u Srbiju je isto. Odem u MUP-a i oni mi kažu da idem da razgovaram sa tužiocem za ratne zločine. Onda odem kod njega, on nekada nema vremena, kao da me izbegava, a kad me primi izgovara se na policiju i da ima puno posla. Onda mi on preporučuje da se obratim vladi i ministru policije. Odem kod ministra policije a on me ljubazno primi i opet uputi na nekoga a taj neko se opet pravda prozivajući trećeg. To je sve jedan krug. Kada me vide svi se smeše, ljubazni su a svi znaju istinu i znaju da se istina na sudu neće saznati. Svi oni štite Gurija, Vlastimira Đorđevića, Obrada Stevanovića. Taj Stevanović je bio komandant PJP na Kosovu ali je pred sudom to poricao. Prošle godine sam video predsednika Srbije, dva puta sam video ministra policije Jočića, direktora policije Veljovića ali sve to nije dovelo do rasvetljavanja događaja i hapšenja odgovornih. Ponekad im vidim na licu da bi hteli da mi kažu ono što misle a to je da su moja braća bili pripadnici UCK (Ushtria Clirimtare e Kosoves) i da je prirodno što su ubijeni. Kada bi se neko usudio to da kaže ja bih mu odgovorio da moja braća zaslužuju poštovanje, pokazali su da su spremni da pomognu svom narodu ali i drugima, kao Romima, kada su u teškom položaju.*

FHP: *U februaru ove godine ste svedočili pred sudom. Kako ste se osećali?*

Fatos Bytyqi: *Pre nego što sam svedočio video sam kako drugi svedoče i kako svi lažu: Sudija ih pušta da lažu. Razumem ja da sudija ne može da ih natera da kažu istinu ali čemu suđenje kada svi svedoci lažu ili čute o onome što znaju. Imao sam prilike da vidim kako izgledaju ti pripadnici JSO odnosno Crvenih beretki. Oni dolaze i prate suđenje. Dovoljno ih je videti pa se uplašiti od njih. Bili bi u stanju ponovo da*

ubijaju. Za njih ubistvo moje braće nije ništa, to je sitnica u odnosu na zločine u kojima su, sigurno, učestvovali na Kosovu.

Ja sud posmatram preko onoga što čujem na suđenju. Vidim da tu nema pravde za moju braću. Sudija Krstajić je u redu. On saslušaва kriminalce koji štite optužene i sve druge koji su umešani u ubistvo i ratne zločine. Ostale sudije sede i deluju nezainteresovano.

Prostorija u kampu JSO u Petrovom selu gde su bila zatvorena braća Bytyqi

FHP: *Postoji sumnja da je odluka da se vaša braća pogube doneta čim su oni uhapšeni. Šta mislite o tome?*

Fatos Bytyqi: *U trenutku hapšenja, moja braća su imali oznake UCK i fotografije na kojima su bili u uniformama UCK. Zbog toga je neobično da su u vrhu Državne bezbednosti i Javne bezbednosti u Prokuplju odlučili da protiv njih podignu prekršajnu prijavu i da ih kazne sa samo 15 dana zatvora. To je dokaz da je odluka da se moja braća ubiju doneta čim su uhapšeni. Jer, da je protiv njih podignuta krivična prijava i sprovedena istraga, njihovo ubistvo bi time bilo onemogućeno. Ovako, čim su uhapšena, javljeno je u Beograd a odatle je stigla direktiva da se oni prekršajno kazne, što je omogućilo da se nakon kratke zatvorske kazne bez kontrole odvedu iz zatvora i streljaju.*

FHP: *Koji ishod bi, po vama, doneo pravdu?*

Fatos Bytyqi: *Biću zadovoljan kada osoba koja je organizovala ubistvo moje braće bude uhapšena, kada onaj koji je izdao naredbu bude uhapšen i kada onaj koji je izvršio naredbu bude uhapšen. Trebalo bi da im se sudi pred sudom u Sjedinjenim Američkim Državama, iako u Srbiji postoji zakon koji ne dozvoljava izručenje njenih građana drugim zemljama. Ovim ljudima trebalo bi da se sudi u Sjedinjenim Američkim Državama. Gledao sam delove suđenja za ubistvo Zorana Đinđića. To je lakrdija. Sud nema moć da osudi krivce. Ako Srbija ne može da uspostavi pravdu za svoje građane, čak ni za svog bivšeg premijera, kakvu će pravdu dobiti moja braća? To je užas ... Samo politikom će se doći do rešenja...*

Hoću da vidim Petrovo Selo. Da znam gde su moja braća bila zatvorena i da vidim tu jamu u koju su bačeni oni i brojni drugi Albanci, koji su ubijeni na Kosovu pa preneti u Srbiju.

Kakva je to policija koja u isto vreme kopa jame, dovozi leševe sa Kosova, skriva ih u jame a onda kao treniraju, trče pored jama. I to na sudu ništa nije čudno. Samo je jedan od policajaca koji je bio na obuci pred sudom priznao da je osetio jak zadah kada je u kamp stigao kamion sa leševima. Ostali su negirali da se ikada tako nešto dogodilo.

Ne očekujem da porodice ubica i naredbodavaca mogu da imaju saosećanja za mene, moju braću i moje roditelje. Verujem da oni misle da je trebalo ubiti moju braću.

Ja sam ponosan na svoju braću. Oni nisu naučeni da mrze nego da pomažu drugima. Oni su pomogli Romu Miroslavu iako je njegov sin bio u srpskoj vojsci na Kosovu koja je ubijala Albance.

Pravno psihološka podrška svedocima/ žrtvama

U julu 2003. godine u Srbiji je osnovano Veće za ratne zločine, u cilju da pred domaćim sudstvom sudi za ratne zločine. Od tada Veće za ratne zločine je donelo presudu u tri slučaja (*Ovčara, Lekaj i Škorpion*), dok još uvek traju tri suđenja (*Zvornik, Suva Reka i Bytyqi*).

U skladu sa Zakonikom o krivičnom postupku, izvršna direktorka FHP-a i advokat Dragoljub Todorović zastupa žrtve u predmetu *Bytyqi*, kao i u drugim predmetima ratnih zločina pred Većem za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu.

U okviru svoje podrške domaćim suđenjima za ratne zločine, FHP je formirao tim za pružanje podrške svedocima i žrtvama, koji ohrabruje svedoke/žrtve da svedoče pred sudom i omogućava porodicama žrtava da prate suđenja za ratne zločine u Srbiji.

Osim toga, FHP daje Tužilaštvu za ratne zločine na korišćenje svoju dokumentaciju koja se tiče tekućih suđenja i istraga u toku.

Projekat Pravno-psihološke podrške svedocima i žrtvama podržava USAID preko Instituta za održive zajednice (Institute for Sustainable Communities).

